

Maria Grzędzielska

"Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska"

Biuletyn Polonistyczny 20/4 (66), 90-95

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POLONISTYCZNE CZASOPISMA NAUKOWE

„ANNALES UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA”
SECTIO F. NAUKI HUMANISTYCZNE.

Red. nac. Grzegorz Seidler. Red. S. F. Juliusz Willaume.
Wyd. UMCS

Wydawnictwo "Annales UMCS" powstało w roku 1946¹. Kolejne jego tomy początkowo ukazywały się w pięciu sekcjach, z których ostatnia, "Sectio F", zamieszczała rozprawy z dziedziny filozofii, pedagogiki, marksizmu-leninizmu, etnografii, i archeologii, tj. prace humanistów zatrudnionych pierwotnie w Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym. Organizacyjny rozwój uczelni lubelskich nadał wydawnictwu "Annales" charakter środowiskowy, powstanie zaś nowych wydziałów na UMCS spowodowało potrzebę utworzenia nowych sekcji wydawnictwa. Obecnie sekcja "F" publikuje rozprawy z dziedziny historii, nauk filologicznych oraz pedagogicznych. Rozwój "Annales" jest zatem ściśle uzależniony od organizacyjnego, kadrowego i naukowego rozwoju całego środowiska lubelskiego. Uniwersyteckie studium filologii polskiej powstało w r. 1953, toteż udział problematyki historycznoliterackiej w "Annales" zaznacza się, ze zrozumiałym opóźnieniem, od roku 1957.

Wydawnictwo "Annales" ma jednakże pewne cechy swoiste. Jednym z jego celów jest prowadzenie wymiany naukowej z ośrodkami uniwersyteckimi poza Polską, jedną z jego wciąż aktualnych funkcji – umożliwienie startu naukowego pracownikom młodym, nie mającym jeszcze swojego "nazwiska" w kraju. Ten cel i ta funkcja mogłyby wzajemnie kolidować, gdyby nie konsekwentnie przestrzegany rygor recenzji zewnętrznych, powierzanych wybitnym specjalistom przedmiotu. Tak np. recenzentami prac o literaturze polskiej bywali: Henryk Markiewicz, Kazimierz Wyka, Jan

¹ Przy opracowaniu artykułu korzystałam z publikacji: "Bibliografia publikacji naukowych pracowników Wydziału Humanistycznego 1952-1971", Lublin 1972, UMCS; Stanisław Wiśniewski, "Naukowa wizytówka Humanistyki Uniwersyteckiej. (30 lat » Annales UMCS« . Sectio F)", "Informatorem. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie" 1977, nr 2/3; Zeszyty "Annales UMCS. Sectio F" 1968/69 – 1975.

Trzynadłowski, Maria Żmigrodzka i in. Odbiorca tomu "Annales UMCS" bierze więc do rąk zbiór prac autorów różnego wieku i różnego statusu naukowego, ale z pewnością ambitny. Otrzymuje też tom niekiedy mozaikowy: historyczno-filologiczno-pedagogiczny, a do niedawna i filozoficzny, choć bywały i tomy o bardzo jednolitym profilu naukowym (np. w r. 1950 jeden ściśle prehistoryczny; w r. 1972 – na Międzynarodowy Kongres Słowistów w roku następnym – językoznawczy; w roku 1974, z okazji jubileuszu naukowego prof. dra hab. Juliusza Willaume, nb. od wielu lat redaktora sectionis F – historyczny). Ogólnopolskie i środowiskowe konferencje naukowe bardzo sprzyjają ujednoczeniu tematyki kolejnych tomów.

Inną osobliwością sekcji F "Annales" była przez pewien czas numeracja tomów. Późny rozwój Wydziału Humanistycznego i szczupłość dawnej kadry humanistów spowodowały kilkuletnie opóźnienia całej serii humanistycznej. Stopniowo nadrabiano je, wydając po dwa roczniki w jednym roku kalendarzowym, co nb. stanowiło dla nowo organizowanych kierunków dydaktyczno-naukowych okoliczność nader pomyślną. Ale też, jak zobaczymy z podanego niżej zestawienia pozycji drukowanych, daty roczników nie są zgodne z datami publikacji ani z datami napisania rozpraw: można było np. w roczniku 1956, z datą publikacji 1960, ogłosić rozprawę ukończoną w 1958 roku. Te opóźnienia są obecnie całkowicie wyrównane, a sukcesywne otwieranie nowych sekcji zapewnia wszystkim autorom danego kierunku możliwość druku. Początkowo debiut na łamach "Annales" nie był dostatecznie znany w Polsce, gdyż może zbyt ściśle przestrzegano wymiany publikacji z zagranicą, autorzy zaś tylko na własną rękę rozsyłali nadbitki, na szczęście sporządzane w znacznej liczbie. Obecnie wydawnictwo bierze pod uwagę także krajowe interesy autorów i odbiorców krajowych.

Rozprawy literackie polonistyczne (także pewną ilość pogranicznych) wymieniamy w kolejności alfabetycznej nazwisk autorów i w chronologicznej tytułów. Uwzględniono debiuty historycznoliterackie językoznawcy i adeptki filozofii, a także porównawcze, polsko-rosyjskie tematy ruscystów.

Zestawienie rozpraw opublikowanych w sekcji F

Alina Aleksandrowicz: Demaskatorska funkcja komizmu i satyry w dramatach G. Zapolskiej, vol. VIII: 1953/1957, 4, s. 165-196. - Z techniki artystycznej Adama Naruszewicza, vol. XI: 1956/1960, 11, s. 207-228. - Z badań nad twórczością satyryczną Gracjana Piotrowskiego, vol. XIII: 1958/1961, 8, s. 233-266. - Z badań nad estetyką satyry stanisławowskiej, vol. XIV: 1959/1962, 2, s. 17-52.

Jerzy Bartmiński (językoznawca): Metaforyka wierszy awangardy krakowskiej, vol. XVI: 1961/1964, 7, s. 161-188. - Poetycka funkcja mazurzenia w folklorze nad górnym Wieprzem, vol. XXVII: 1972, s. 1-15.

Ewa Borowiecka (Instytut Filozofii): Koncepcja szczęścia w powieści Marii Dąbrowskiej "Noce i dnie", vol. XXII: 1967, 2, s. 27-55.

Józef Borsukiewicz: Polskie kontakty Lermontowa, vol. XXII, 6, s. 101-130. - "Mcyri" Lermontowa a "Farys" Mickiewicza, vol. XXVI: 1971, 1, s. 123-131.

Barbara Czwońóg-Jadczak: Nowe tendencje w dramacie przełomu (tragedia pseudoklasyczna i drama epoki Oświecenia), vol. XXVI, 1, s. 95-122.

Krzysztof Dmitruk: Z problemów młodej prozy polskiej lat 1956-1959, vol. XVII: 1962/1965, 10, s. 221-242. - Literatura lewicowa między burzami (1905-1917), vol. XXV: 1970, 1, s. 177-201.

Paweł Gdula (zm. 1956): Drukarstwo lubelskie, vol. VIII, 2, s. 39-112.

Regina Gerlecka: Z dziejów recepcji Lwa Tołstoja w Polsce, vol. XV: 1960/1963, 6, s. 147-174. - Henryk Sienkiewicz w oczach Lwa Tołstoja, vol. XVIII: 1963/1966, 10, s. 233-248.

Maria Grzędzielska: Wersyfikacja "Meandrów" Felicjana Faleńskiego, vol. XI, 10, s. 181-206. - Przysłowia w "Meandrach" Faleńskiego, vol. XII: 1958/1961, 10, s. 245-279. - Recepcja form wierszowych Słowackiego w XIX wieku, vol. XIII, 7, s. 203-232. - Wiersz Norwida w okresie "Vade-mecum", vol. XV, 5, s. 113-145. - "Łamane zwroty myśli" w "Meandrach" Felicjana Faleńskiego, vol. XVIII, 7, s. 167-191. - Cyprian, Maria i Felicjan, vol. XXX: 1975, 5, s. 67-80.

Janina Hasiec: Problematyka "Żółtego Krzyża" Andrzeja Struga, vol. XXVIII: 1973, 1, s. 241-255.

Zdzisław Jastrzębski (zm. 1972): Poetyka humoru wojennego (wybrane kwestie), vol. XXVIII, 1, s. 293-319.

Alina Kochańczyk: Wybrane problemy "Zazdrości i medycyny" Michała Choromańskiego, vol. XXX, 1, s. 93-111.

Norbert Kornilowicz: Wzorzec rycerza w literaturze polskiej (koniec XVIII - początek XIX wieku), vol. XXX, 1, s. 49-66.

Elżbieta Kościukiewicz: Koncepcja narratora w opowiadaniach Ksawerego Pruszyńskiego, vol. XXV, 1, s. 205-228.

Jolanta Kowalczyk: Jan Lemański jako liryk w tomie sonetów "W kraju słońca", vol. XV, 7, s. 176-199.

Urszula Kowalska: O dramatach Zofii Nałkowskiej, vol. XVI, 8, s. 189-211.

Jolanta Ługowska: Z zagadnień prozy Jacka Bocheńskiego, vol. XXVI, 1, s. 177-207.

Janusz Misiewicz: O tak zwanych quasi-sądach Romana Ingardena, vol. XXVIII, 1, s. 321-328.

Anna Nasalska: Problematyka twórczości reportażowej dwudziestolecia międzywojennego, vol. XXVI, 1, s. 157-175.

Jan Orłowski: Władysław Syrokomla jako tłumacz poezji rosyjskiej, vol. XXVII, 1, s. 107-122.

Teotyktst Paczowski (Lwów): Władysław Syrokomla jako tłumacz Szewczenki, vol. XVIII, 6, s. 149-166.

Roman Rosiak: Wacław Nałkowski jako krytyk literacki, vol. VIII, 3, s. 113-164. - O genezie i bohaterze "Róży" Żeromskiego, vol. XI, 12, s. 229-246.

Maria Rudzka-Symotiuik: Wizja sceniczna "Wyzwolenia" Stanisława Wyspiańskiego, vol. XXVI, 1, s. 133-156.

Maja Szymoniuk: O pieriewodzie romana Bułhakowa "Master i Margarita" na polskij jazyk. (Streszczenie polskie: O tłumaczeniu powieści Michała Bułhakowa "Mistrz i Małgorzata" na język polski), vol. XXIII/XXIV: 1968/1969 (jedeny numer podwójnie liczony), 10, s. 257-277.

Jerzy Święch: Z zagadnień powieści wspomnieniowej o tematyce dziecięcej w dwudziestoleciu międzywojennym, vol. XV, 8, s. 201-223.
- Dziecko w twórczości Prusa (z historii tematu dziecięcego w literaturze), vol. XVII, 9, s. 196-220.

Maria Woźniakiewicz-Dziadosz: O strukturze "Poganki" Narcyzy Żmichowskiej, vol. XXV, 1, s. 149-173.

Anna Żurakowska: Koncepcja życia ludzkiego w świetle małych form artystycznych Stefana Żeromskiego, vol. XXX, 1, s. 81-91.

Po 24 latach istnienia filologii polskiej "Annales UMCS" opublikowały 41 rozpraw poświęconych literaturze polskiej lub z nią związanych. Przeważają wśród nich ilościowo prace profesorów, docentów i asystentów Instytutu Filologii Polskiej. Rozprawy komparatystyczne i pograniczne zamieściliśmy tu dla pełniejszej informacji. Publikacje w sekcji F "Annales" stanowią obecnie tylko część dorobku polskiego literaturoznawstwa na UMCS, dają jednak dość dobre odbicie tendencji naukowych naszego ośrodka, jego słabych i mocnych stron. Brak tu np. prac z literatury staropolskiej, a tylko jedna ma charakter ściśle teoretyczny, choć nie brak rozpraw z poetyki. Trzeba jednak pamiętać, że nie jest to jedyny w ośrodku lubelskim teren publikowania prac naukowych: działa przecież od 20 lat Lubelskie Towarzystwo Naukowe², wydające roczne biuletyny ze streszczeniami referatów, sekcja A zamieszcza biuletyny Komisji Filologicznej - wydawnictwa te szczęśliwie się uzupełniają.

Rozwój kierunków filologicznych na UMCS może w przeciągu kilku lat doprowadzić do wyodrębnienia Wydziału Filologicznego i w ślad za tym sekcji filologicznej "Annales". Taka "sectio N" byłaby bardzo pożądana, trzeba jednak stwierdzić, że dotychczasowa symbioza z innymi kierunkami humanistycznymi przebiegała bardzo pomyślnie.

Redaktorem sekcji jest od 1953 r. wspomniany już profesor Willaume, wymagający jako redaktor, a bezstronny jako humanista - toteż stała ona otworem dla wszystkich aktywnych naukowo filologów. Stałość składu re-

² "Biuletyn Lubelskiego Towarzystwa Naukowego. Folia Societatis Scientiarum Lublinensis". Lublin... Sectio..., Vol...

dakcji, której od lat przewodniczy prof. dr hab. Grzegorz Leopold Seidler, były rektor UMCS, przyczyniała się do utrzymania jednolitego założenia wydawnictwa, na tyle jednakże elastycznego, że mogło ono z powodzeniem spełniać różne funkcje. W zestawieniu tytułów można wyróżnić pozycje pojedyncze dość świeżej daty, oznaczające debiuty naukowe. Nazwiska wielu autorów można odnaleźć na łamach czasopism ogólnopolskich, to zaś oznacza debiuty szczęśliwe. Powrót tych nazwisk na łamy "Annales" powinien świadczyć o tym, że autorzy żywo uczestniczą w wymianie myśli naukowej.

Prof. dr hab. Maria Grzędzielska

„ROCZNIK HISTORII CZASOPISMIENICTWA POLSKIEGO”
(OD R. 1977: „KWARTALNIK HISTORII PRASY POLSKIEJ”)

**PAN IBL. Pracownia Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego
XIX i XX wieku. Kom. Red.: Jerzy Myśliński (redaktor),
Wiesław Władyka (sekretarz), Jerzy Łojek, Krystyna Sierocka,
Andrzej Ślisz.**

Badania nad historią prasy polskiej mają stosunkowo niedługą tradycję. Ich początku należy, co prawda, szukać w XIX w., lecz dopiero niedawno podjęto starania o stworzenie podstawowego warsztatu naukowego, wypracowanie metodologii historycznoprasowej. Przede wszystkim poczyniono próby odtworzenia bazy faktograficznej, usystematyzowania i skatalogowania ogólnych wiadomości i informacji o czasopiśmiennictwie polskim. Ogrom zadań badawczych w tej dziedzinie odzwierciedla fakt, iż nie dysponujemy do chwili obecnej pełną retrospektywną bibliografią tytułów prasy polskiej i nie wiemy nawet dokładnie, jak duży jest ten zbiór. W drugiej połowie lat pięćdziesiątych i na początku sześćdziesiątych podjęto studia o charakterze analityczno-monograficznym, następnie zaś rozpoczęto badania syntetyczne, których najpełniejszym wyrazem jest trzypiętomowa "Historia prasy polskiej" pod red. Jerzego Łojka, wydana przez Państwowe Wydawnictwo Naukowe¹.

¹ T. I.: Prasa polska 1661-1864, Warszawa 1976; t. II: Prasa polska 1864-1918, Warszawa 1976; t. III: Prasa polska 1918-1939 - w druku.